

## Δημοψήφισμα

# Μπροσ γκρεμός και πίσω ρέμα

Η διατύπωση του ερωτήματος είναι το μεγάλο αγκάθι για τον ΣΥΡΙΖΑ αφού δεν μπορεί να μην πάρει θέση

ΤΗΣ ΚΑΡΟΛΙΝΑΣ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ

Το δημοψήφισμα ήταν το σκιάχτρο στην ντουλάπα του ΣΥΡΙΖΑ πολύ πριν από τις εκλογές. Πολύ προτού παραδεχθεί ο Πρωθυπουργός σε πανελλαδική εμβέλεια ότι «αν» βρεθεί «σε δύσκολη θέση» δεν έχει «άλλο αποκούμπι», ο λαός θα αποφασίσει. Ποιες όμως είναι οι επιλογές, σε διαδικαστικό επίπεδο, που έχει η κυβέρνηση αν τελικά αποφασίσει να βάλει το όπλο του δημοψηφίσματος πάνω στο τραπέζι; Και, κυρίως, ποιες πολιτικές επιπτώσεις θα έχει μια τέτοιου είδους προσφυγή στη λαϊκή ετυμηγορία; Το δημοψήφισμα δεν είναι μια συνηθισμένη, για την εκτελεστική εξουσία, επιλογή. Το ελληνικό εκλογικό σώμα από το 1920 μέχρι και σήμερα έχει κληθεί επτά φορές να συμμετάσχει σε ένα. Και σε όλες ρωτήθηκε για το πολίτευμα που επιθυμούσε. Η τελευταία ήταν πριν από 41 χρόνια, στις απαρχές της Μεταπολίτευσης, για την οριστική επίλυση του πολιτειακού ζητήματος.

### Πότε είναι δεσμευτικό το αποτέλεσμα

Ως προς τα διαδικαστικά, λοιπόν, το Μαξίμου έχει δύο επιλογές. Η πρώτη είναι να φέρει η κυβέρνηση τη συμφωνία στη Βουλή προκειμένου να βγάλει αυτή ψήφισμα για το αν συμφωνεί ή όχι με τη διενέργεια δημοψηφίσματος - τυπικά με το σχετικό Προεδρικό Διάταγμα που θα έχει υπογράψει ο Πρόεδρος της

Δημοκρατίας. Σε αυτή την περίπτωση, η συμφωνία θα έχει χαρακτηριστεί «κρίσιμο εθνικό θέμα» και μέσα σε 30 ημέρες από τη δημοσίευση του ΠΔ θα στηθούν κάλπες. Για να είναι δεσμευτικό το αποτέλεσμα πρέπει να συμμετάσχει το 40% των εγγεγραμμένων στους εκλογικούς καταλόγους.

Υπάρχει όμως και η άλλη πιθανότητα. Η συμφωνία να χαρακτηριστεί «σοβαρό κοινωνικό ζήτημα». Θα κατατεθεί στην Ολομέλεια ως απλό νομοσχέδιο προς συζήτηση. Αν ψηφιστεί 120 βουλευτές καταθέτουν πρόταση για διενέργεια δημοψηφίσματος, η έγκριση της οποίας απαιτεί τη σύμφωνη γνώμη τουλάχιστον 180 μελών της εθνικής αντιπροσωπείας. Εδώ η συμμετοχή πρέπει να φτάσει το 50% για να είναι δεσμευτικό το αποτέλεσμα.

Όλα αυτά όμως ακόμη και για τους συνταγματολόγους είναι λεπτομέρειες. Και τούτο επειδή, σύμφωνα με έγκριτο καθηγητή Συνταγματικού Δικαίου, με τη διατύπωση του ερωτήματος αρχίζουν τα προβλήματα του ΣΥΡΙΖΑ. «Στην ουσία» λέει «το ερώτημα, όπως και να διατυπωθεί, θα είναι ρήξη ή συμβιβασμός με την Ευρώπη και η κυβέρνηση θα κληθεί να πάρει θέση. Όπως άλλωστε ειθίσται στις δυτικές δημοκρατίες όταν οι κυβερνώντες φέρνουν μια πρόταση δημοψηφίσματος».

### Ποιο είναι το δίλημμα και οι επιλογές

Με βάση λοιπόν αυτή την ανάγνωση, η κυβέρνηση δεν μπορεί να τηρήσει στάση ουδετερότητας, οφείλει να επιλέξει αν προκρίνει τον συμβιβασμό ή τη ρήξη. Να κάνει δηλαδή την επιλογή που επιμελώς αποφεύγει τώρα. Κατά την άποψή του, όμως, «αν ταχθεί υπέρ του συμβιβασμού ποιος ο λόγος για δημοψήφισμα; Αν, πάλι, στηρίξει τη ρήξη, με το που θα το ξεστομίσει θα ελλοχεύει ο κίνδυνος της καταστροφής. Προτού καν φτάσουμε στην ημέρα της κάλπης. Αρα και πάλι το δημοψήφισμα θα είναι άχρηστο».

Αυτό ακριβώς το δίλημμα, που θυμίζει το περίφημο δίλημμα του φυλακισμένου στη θεωρία των παιγνίων, αποκαλύπτει τις βαθύτερες αιτίες για τις οποίες το δημοψήφισμα έχει μπει στην ατζέντα. Ποιες είναι αυτές; Όπως το θέτει - σχεδόν ωμά - μια πηγή, «δεν

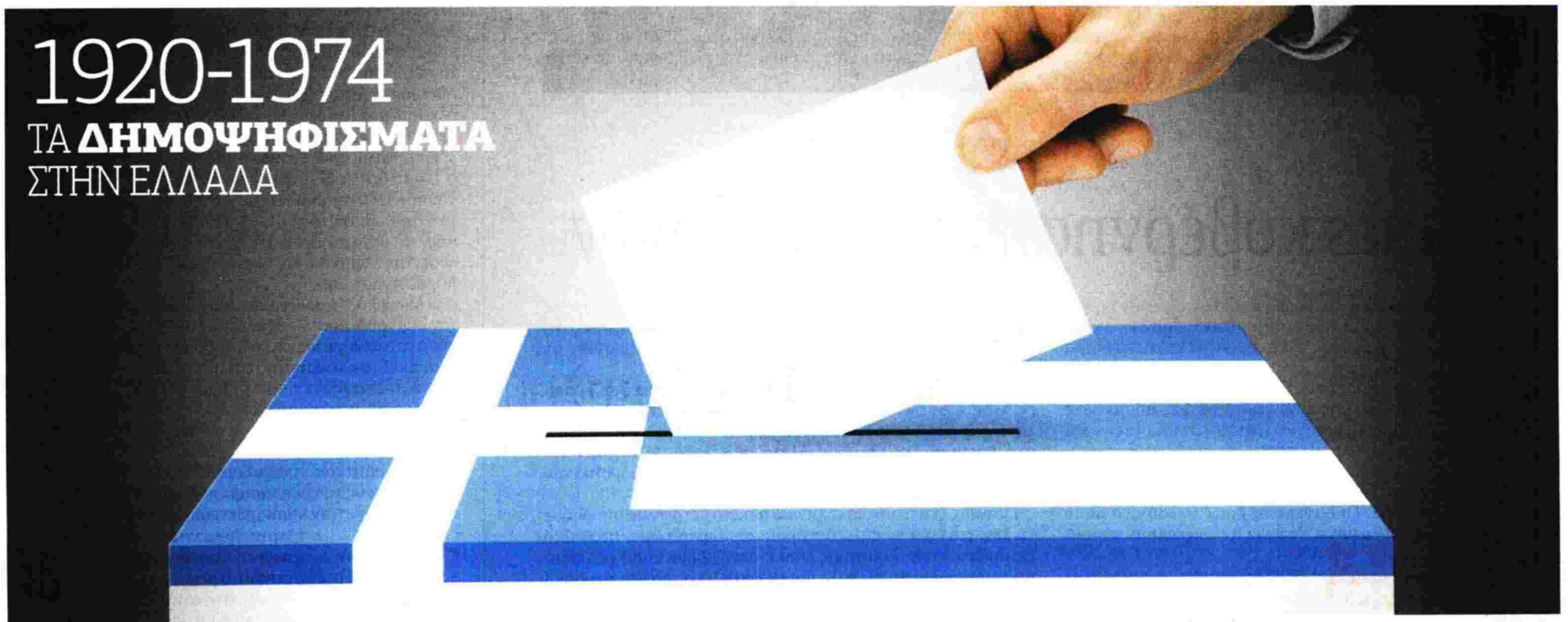
έχει εύλογη βάση επειδή απευθύνεται στα μέλη και στους ψηφοφόρους του ΣΥΡΙΖΑ». Πάντως, αν λάβει κανείς υπόψη την πρόσφατη δημοσκόπηση της GPO, όπου το 66,2% των ψηφοφόρων του ΣΥΡΙΖΑ δηλώνει «ναι» και «μάλλον ναι» στην πάση θυσία παραμονή της χώρας στην ευρωζώνη, ενώ 72,3% αυτών τάσσονται υπέρ της συμφωνίας με τους εταίρους και κατά της ρήξης, γίνεται μάλλον εμφανές ότι ο Πρωθυπουργός σκέφτεται να το προκαλέσει κυρίως για να τακτοποιήσει τα του συριζαϊκού οίκου του.

Αυτή πάνω - κάτω είναι και η κριτική της αντιπολίτευσης. Η κυβέρνηση με αυτό τον τρόπο προσπαθεί να αποφύγει τη σύγκρουση με την εσωκομματική της αντιπολίτευση, υποστηρίζουν πηγές από όλα τα αντιπολιτευόμενα κόμματα του λεγόμενου ευρωπαϊκού τόξου. «Μεταθέτει την ευθύνη της απόφασης στους πολίτες» σημειώνει κοινοβουλευτική πηγή. Αυτό το έχουν παραδεχθεί - πολύ εμμέσως - και τα ίδια τα στελέχη του ΣΥΡΙΖΑ. Ο συνταγματολόγος και ευρωβουλευτής του κόμματος Κώστας Χρυσόγονος, για παράδειγμα, έχει αιτιολογήσει την πρόκληση δημοψηφίσματος, λέγοντας ότι αν η διαπραγμάτευση με τους εταίρους φτάσει σε αδιέξοδο «χρειάζεται αναβάθμιση στη λαϊκή εντολή». Κάπως έτσι σκέφτεται και το κυβερνητικό επιτελείο.

### Θέλοντας και μη στο ίδιο μέτωπο

Αν όμως φτάσουμε σε δημοψήφισμα ΝΔ, ΠΑΣΟΚ και Ποτάμι θα βρεθούν - θέλοντας και μη - στο ίδιο μέτωπο, να υποστηρίξουν δηλαδή την παραμονή της χώρας στην Ευρώπη. Και αυτό περίπου αναγκαστικά επειδή, όπως λέει πολιτικός αναλυτής, «η βάση της "ρήξης" θα είναι η Χρυσή Αυγή, το ΚΚΕ και κάποιοι διαφωνούντες του ΣΥΡΙΖΑ».

Υπάρχει φυσικά και η άποψη εκείνων που υποστηρίζουν ότι με βάση το Σύνταγμα δεν μπορεί να γίνει δημοψήφισμα για τη συμφωνία επειδή πρόκειται για δημοσιονομικό ζήτημα. Δεν συμφωνούν ωστόσο όλοι οι συνταγματολόγοι σε αυτό. Ορισμένοι θεωρούν ότι είναι μια τυπολατρική προσέγγιση επειδή στην ουσία το εκλογικό σώμα θα ερωτηθεί για τον προσανατολισμό της χώρας - ευρωπαϊκό ή μη. Αρα είναι κρίσιμο εθνικό θέμα, όπως επί λέξει ορίζει το Σύνταγμα.



1920-1974

ΤΑ ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1920	1924	1935	1946	1968	1973	1974
«Περί επανόδου» της Α.Μ. του Βασιλέως Κωνσταντίνου εις την Πατρίδα». Το 98,97% ψήφισε υπέρ και το 1,03% κατά	«Περί εκπτώσεως της Δυναστείας και ανακრύξεως της Δημοκρατίας». Το 69,78% ψηφίζει «Ναι» και το 30,02% «Οχι». Το αποτέλεσμα δεν γίνεται δεκτό από το Λαϊκό Κόμμα (τους αντιβενιζελικούς)	«Περί εγκρίσεως της επεληθούσης μεταβολής του Πολιτεύματος εις Βασιλευμένην Κοινοβουλευτικήν Δημοκρατίαν». Το 97,87% ψηφίζει «Ναι» και το 2,13% «Οχι». Οι αριθμοί των ψηφισάντων αποκαλύπτουν νοθεία	Για την επάνοδο του βασιλιά Γεωργίου Β'. Το 68,40% ψηφίζει «Βασιλεύς Γεώργιος», 20% «λευκό» και 11,6% «Δημοκρατία». Το ΚΚΕ έχει καλέσει τον λαό να ρίξει λευκό	Η χούντα προκηρύσσει το πρώτο από τα δυο νόθα δημοψηφίσματα για την επικύρωση του νέου Συντάγματος. Το 92,10% ψηφίζει «Ναι» και το 7,89% «Οχι». Οι πολιτικοί κρατούμενοι δεν είχαν δικαίωμα ψήφου	Η χούντα αποφασίζει την κατάργηση της μοναρχίας και ορισμένες τροποποιήσεις του Συντάγματος του 1968. Το 78,4% ψηφίζει «Ναι» και το 21,6% «Οχι».	Το 69,2% ψηφίζει υπέρ της αβασιλευτής δημοκρατίας και το 30,8% υπέρ της βασιλευμένης. Η αντιπολίτευση τάσσεται υπέρ της αβασιλευτής δημοκρατίας ενώ η ΝΔ κρατά ουδέτερη στάση